

GRAVITATION

Manus: Lovisa Onnermark

Regi: Nina Rudawski

Scenografi & kostymdesign: Toni Tora Botwid

Maskdesign: Lina Nyberg

Ljusdesign: Casper Wijlhuizen

Ljuddesign & kompositör: Maria Bergström

Dramapedagog: Malin Byman

På scen: Alma Alfsdotter (praktikant från Teaterhögskolan i Malmö)/ Malin Karlsson, Oliver Andersson, Jesper Bark Brandin, Elias Elling, Anna Granquist

Samtalshandledning av Malin Byman, dramapedagog Dalateatern

INNEHÅLL

VÄLKOMNA TILL DALATEATERN!	3
PRAKTISK INFORMATION	4
TRAILER	4
”TRIGGER”-INFO	7
HUR ANVÄNDER JAG DENNA SAMTALSHANDLEDNING?	7
ÖVNINGAR ATT GÖRA INNAN FÖRESTÄLLNINGEN	8
ATT VARA PUBLIK	8
THE IMPOSTER	8
LÄR KÄNNA SKÅDESPELARNA:	8
HÄNG MED PÅ REFERENSERNA - ANTIK GREKISK DRAMATIK	9
TRAGEDI	9
DIONYSOS/DIONYSIA-FESTIVALEN	10
KASSANDRAS FÖRBANNELSE – GREKISK MYTOLOGI	10
LÄSA MANUS	12
SKAPA SCENOGRAFI / MASKDESIGN / KOSTYMSKISSER.....	21
FLER ÖVERGRIPANDE TIPS PÅ FÖRBEREDELSE INFÖR OCH SAMTAL KRING EN SCENKONSTUPPLEVELESE	21
ÖVNINGAR ATT GÖRA EFTER FÖRESTÄLLNINGEN.....	22
MINNAS TILLSAMMANS	22
FYRA HÖRN	23
VÄLJ EN SCEN	25
GESTALTANDE ÖVNING	25
VÄRDERINGSÖVNING.....	26
PÅ LINJEN	26
GRAVITATIONSTÄRNINGEN	30
ARBETSBLAD	31
PÅ LINJEN.....	31

VÄLKOMNA TILL DALATEATERN!

Vad roligt att ni skall komma till oss för att se föreställningen **GRAVITATION**. Vi ser fram emot att få träffa er! Ta del av dessa filmer för att lära känna våra lokaler och några av dem som arbetar på teatern. Ni som ser GRAVITATION på annan ort än Falun & Borlänge behöver inte titta på de två första filmerna, se de andra filmerna och läs texten under rubriken *PRAKTISK INFORMATION*.

Film om Dalateatern, Falun:

https://youtu.be/X_11WK1UkOg

Film om Black Box, Borlänge:

<https://youtu.be/qXsigcwei20>

TRÄFFA SKÅDESPELARNA:

<https://youtu.be/GR46RTAgmCA>

TRÄFFA DRAMAPEDAGOGEN:

<https://youtu.be/NO4HNtSEFOI>

ARBETET BAKOM PJÄSEN *GRAVITATION*

Kollationering: <https://youtube.com/shorts/vorwaA3HJnY>

Filmerna nedan kan ni med fördel se efter föreställnings-tillfället för att undvika Spoilers.

Bygge av Scenografi: <https://youtube.com/shorts/nlbSBiiAJxk>

Följ skådespelare Elias under en arbetsdag: <https://youtube.com/shorts/IH8lplGas7g>

PRAKTISK INFORMATION

- **Vad ska vi se?** Föreställningen heter GRAVITATION. Så här står det om den på Dalateaterns hemsida:

”Amadeus och Absy är två bästa vänner som längtar och bävar inför sin första dag på gymnasiet. Det är nu livet börjar! Men Amadeus vet inte om han är redo för det där stora livet och allt vad det innebär, han vill mest att allt ska förbli som det alltid har varit. Så möter han sin nya lärare Sonja, som introducerar honom för Gravitation – en filosofisk idé om dragningskraften till livsval som vi inte kan hindra. Så börjar en stormande resa för Amadeus, full av sprängande känslor som löper amok, och som påverkar alla omkring honom. Det är någonting hemskt som kommer att hända i den lilla staden – en katastrof värdig ett grekiskt drama. Kan vi hindra historiens gång, eller är Gravitationen för stark?”

Gravitation är en pjäs som tar dig med på en omskakande och visuellt överväldigande resa genom en tonårings undermedvetna – en plats där begär och rädsla kolliderar i en virvel av känslostormar. Pjäsen är inspirerad av antika grekiska dramer som diskuterar moral och etik, placerad i en surrealistisk high school-miljö, om överväldigande känslor och begär, längtan efter det stora livet och att vara livrädd för allt. Och om kaniner.”

TRAILER

<https://youtu.be/fgYRIU-lLnQ>

- **Vart ska vi?**

Falun: Se film om Dalateatern, Falun: https://youtu.be/X_11WK1UkOg

Borlänge : Se en film om hur du hittar till Black Box Borlänge:

<https://youtu.be/qXsigcwei20>

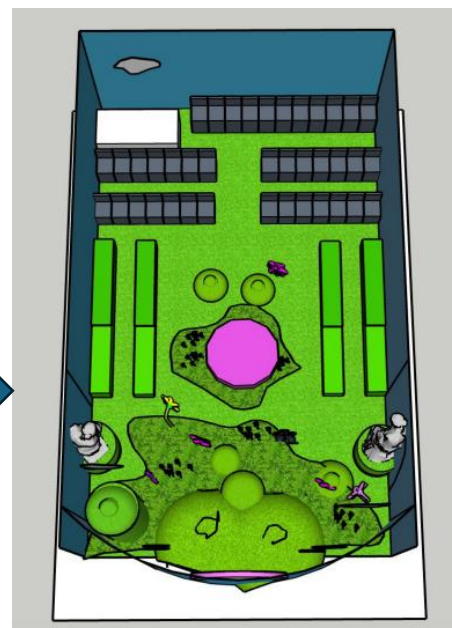
Älvdalen Älvdalens skola, Orsa, Gagnef

- **Vilken tid?** Olika starttider beroende på vilken plats vi spelar på. Se över er bokning så ni har koll på just er start-tid. Ge eleverna en samlingstid som är **senast 10 min innan start-tid**, vi vill börja föreställningen på utsatt tid!
- **Är det bara min klass där?** Max 65 elever i publiken. Alltså 2–3 klasser. Ibland klasser från olika skolor och/eller andra årskurser. Hör av er till Malin Byman om ni vill veta vilka skolor/klasser som är där samtidigt som er:
malin.byman@dalateatern.se / SMS: 073-*** **
- **Hur länge ska vi vara där?** 2 timmar och 15 min.
Föreställningen är ca. 1 timme 10/15 min + kort paus ca. 10/15 min + efterarbete/möte med skådespelarna, tekniker och dramapedagog ca. 45 min
- **Får jag gå på toa?** Gå på toaletten **INNAN** det börjar, behöver du gå ut under föreställningen, får du göra det med försiktighet! Risk för krock med skådespelare som är på väg in på scenen. Det finns personal utanför som hjälper dig att hitta rätt. Samma person hjälper dig att ta dig tillbaka in i salongen.
- **Får jag ha min mobil med mig?** Mobiler samlas in i mobillådor **avstängda/flygplansläge** innan föreställningen. Meddela din lärare om du av någon särskild anledning behöver ha din mobil på dig under föreställningen.
- **Var gör jag av mina ytterkläder?** Det finns en garderob där vi, av säkerhetsskäl, vill att du hänger av dig din jacka samt lämnar eventuella väskor, **även skorna** lämnas i garderoben på grund av skoförbud inne i scenrummet.
- **Får jag äta i teatersalongen?** Nej, du får inte äta eller dricka under tiden du ser föreställningen. I pausen kan du passa på att äta eller dricka något. Ta gärna med frukt och något att dricka till pausen.
- **Får jag prata under föreställningen?** Självklart är det ok att reagera på det som händer på scenen, att skratta osv. Det är härligt för oss att få höra publikens reaktioner! Samtal om annat än föreställningen kan dock vänta tills ni lämnat oss. Du som lärare behöver inte se till att dina elever är helt knäpptysta hela tiden, reaktioner är bra! Vi litar på att du vet när du behöver rycka in. Upplever vi att rummet blir osäkert av någon anledning ansvarar vi för att bryta föreställningen.

Väcks frågor/funderingar under föreställningen då finns möjlighet att lyfta dem i mötet

- med oss efter pausen.
- **STROBOSKOP**- Snabbt blinkande ljus förekommer i föreställningen. Förvarna alla om det, särskilt de som är extra känslig för det.
- **HÖG MUSIK/LJUD, RÖK OCH DOFT**- förekommer under föreställningen. Den rök och doft som används är helt ofarlig!
- **Hur kan jag komma i kontakt med er efteråt?** Du är alltid välkommen att kontakta oss med eventuella frågor som dyker upp efter att du varit hos oss. Antingen direkt efteråt eller långt senare. Hör i så fall av dig till malin.byman@dalateatern.se eller info@dalateatern.se
- **Följ oss på våra sociala medier:** Följ @Dalateatern på Instagram, Facebook eller TikTok. Skicka ett pm om du vill få kontakt med någon av oss på teatern.
- **Sittning i salongen** – publiken sitter på tre sidor. De gröna avlånga bänkarna på långsidorna samt svarta stolarna längst bak (*vitt bord=teknikplats*)

PUBLIK-INGÅNG

"TRIGGER"-INFO TILL DIG SOM VUXEN:

- Det anspelas på sex i föreställningen både i ljud, röst/text och rörelser.
- Föreställningen innehåller en romantisk relation mellan en elev och en lärare.

Så långt det går vill vi att eleverna skall få uppleva föreställningen utan för många "förvarningar" och "förmaningar". Vi vill dock informera dig som vuxen om eventuella "triggers" så att DU känner dig förberedd. Vi respekterar din roll som lärare och vet att du avgör bäst VAD, OM och VEM du behöver förbereda lite extra, samt HUR.

HUR ANVÄNDER JAG DENNA SAMTALSHANDLEDNING?

I denna handledning finns tips på hur ni kan förbereda er inför teaterbesöket samt hur ni kan samtala och arbeta tillsammans efteråt. Du som lärare känner dina elever bäst och avgör vilka övningar som passar just er. Se därför detta som förslag och känn dig fri att anpassa innehållet utifrån dina elevers behov.

Vi erbjuder en *möjlighet* till förberedelse innan, samt reflektion efteråt. När vi pratar om våra upplevelser är det viktigt att inte hamna i rätt eller fel eller bra och dåligt, vi har alla *upplevt* olika saker. Det finns lika många tolkningar och upplevelser som det finns personer i rummet. Ingens upplevelse är mer rätt än någon annans. Oavsett vad vi tyckte om föreställningen har vi alla upplevt något. Det är bra att utgå från just *upplevelsen*.

Låt inte reflektionen bli prestations- eller betygsbaserat, vissa behöver få reflektera inåt och lämnas i fred med sina egna tankar, andra vill gärna samtala med andra. Därför föreslår vi olika alternativ att utföra övningarna på, du som lärare kan välja vad som passar bäst för gruppen eller enskilda elever.

ÖVNINGAR ATT GÖRA INNAN FÖRESTÄLLNINGEN

Här finns länkar till filmer där vi instruerar övningar ni kan göra tillsammans innan ni kommer till oss. Fortsätt sedan med övningarna som presenteras i text därefter.

ATT VARA PUBLIK (se instruktion till övningen i länken nedan):

<https://youtu.be/98DE6HgJgzk>

Tips på följdfrågor kopplade till övningen: **Att vara publik.**

- **Vilken skillnad är det på olika publiktyper?**

Ex. en publik som går på en:

Fotbollsmatch / Biljardtävling

- hur mycket kan de låta? Röra sig?

Bio / Teater

-hur mycket kan en bio/teaterpublik låta? Röra på sig? Kan publiken på teatern äta popcorn samtidigt? Prata om att på teatern hör skådespelarna publiken lika mycket som publiken hör skådespelarna. Jämför gärna fler publikgrupper med varandra

THE IMPOSTER (se instruktion till övningen i länken nedan):

Förslag på ord till övningen: KALAS, SVEK, BADRUM, GYMNASIESKOLA

<https://www.youtube.com/watch?v=qLB8SxnWFhg>

Tips på följdfrågor kopplade till övningen: **The Imposter**

- Hur kändes det att vara den som var "The Imposter"?
- Hur var det att försöka förstå vem som var "The Imposter"?
- Hur var det att bli utpekad som "The Imposter", när det inte var du/när det var du?
- Hur kan övningen spegla ett mänskligt beteende? Eller situation vi kan vara med om i verkliga livet?

LÄR KÄNNA SKÅDESPELARNA:

<https://youtu.be/GR46RTAgmCA>

HÄNG MED PÅ REFERENSERNA - ANTIK GREKISK DRAMATIK

Antik Grekisk dramatik - Teaterkonst som formades i grekisktalande områden under Antiken (år 800 f. kr – 500 f. kr).

Eftersom det i föreställningen refereras till, ”flirtas” med den antika dramatiken, kan det vara bra att prata om och bekanta er i alla fall lite med den tiden.

Teatern på den tiden spelade en viktig roll för samhällets värderingar och moral. Det var på teatern detta kunde diskuteras och läras ut. Mycket av det som skrevs då, spelas på teatrar än i dag samt ligger till grund för den berättarkonst som utvecklats och som vi har runt oss idag. Spelplatserna var stora anläggningar med många publikplatser, det kunde vara upp till 17000 publikplatser. Endast män fick spela och vara åskådare, *vissa säger dock att kvinnor också satt som åskådare ibland*. Skådespelarna bar någon form av lösbröst och mage om de spelade kvinnor. De bar stora masker för att synas, som hade trättformade hål för munnen för att skådespelarna skulle höras bra. Det var nästan aldrig mer än tre skådespelare på scenen samtidigt, men det fanns hela tiden en kör i bakgrunden som kommenterade genom sång det som hände i handlingen.

Länkar till bilder:

Spelplats:

[Arkeologer gräver ut enorm antik grekisk teater på Lefkas | världenshistoria.se](#)
[teater, aten, akropol, antik, grekland, arkitektur, parthenon, stad | Pigsels](#)

Masker:

[Image: Tragic comic masks - roman mosaic](#)

[Image: 3304 - Athens - Stoà of Attalus Museum - Theatre mask - Photo by Giovanni Dall'Orto, Nov 9 2009](#)

TRAGEDI

Under antiken skrevs satyrspel, komedier och tragedier för teaterscenen. Satyrspel var pjäser som innehöll mycket komik, kanske på ett mer överdrivet och mer grovt, burleskt sätt än i komedierna.

Tragedin kan vi säga, lite förenklat, är motsatsen till komedin. Tragedin slutade i regel olyckligt för en betydande huvudkaraktär/person. Den innehöll fysiskt och/eller psykiskt lidande för huvudpersonen, ofta påverkat av någon form av relation. Åskådaren skulle känna med huvudkaraktären, och genom att uppleva det huvudpersonen genomled kunde åskådaren uppnå något som kallas *Katarsis*, en form av känslomässig rening. Åskådarna kanske lärde sig något av föreställningen, upplevde starka känslor så som rädsla, avsky, medkänsla och empati. Detta menade man kunde få publiken att känna sig mer frigjord och renad efteråt. Berättelserna var ofta baserade/inspirerade av mytologiska berättelser och figurer.

DIONYSOS/DIONYSIA-FESTIVALEN

Dionysos var, i den grekiska mytologin, vinets, festlighetens, fruktbarhetens och teaterns gud. Festivalen hölls i hans ära. Under festivalen tävlade dramatiker i bland annat tragedier.

En känd tragedi från de antika dramerna är Euripides ”*Medea*”. Ni kan med fördel ta reda på mer om den berättelsen, då det refereras till den i föreställningen.

Pjäsen Gravitation som ni skall se är inspirerad av just *Tragedin*. Formen för föreställningen är till viss del inspirerad av den typ av teater som spelades då, med exempelvis en kör som genom sång kommenterar det som sker. Många namn är direkt hämtade från Grekisk mytologi. Detta samtidigt som *Gravitation* också utspelar sig i en slags förhöjd nutida high school-miljö.

Läs mer här:

[Tragedi - Världskulturmuseerna](#)

På Engelska:

[Theatre of ancient Greece Facts for Kids](#)

KASSANDRAS FÖRBANNELSE – GREKISK MYTOLOGI

Kassandra var en sierska i den grekiska mytologin. Guden Apollon blev kär i henne och gav henne gåvan att se in i framtiden. När hon inte besvarade hans kärlek kastade han en

förbannelse över henne som innebar att ingen någonsin skulle tro på hennes förutsägelser.

Kassandrakomplex/Kassandras syndrom – när framtidsförutsägelser som inte blivit trodd på, visar sig senare vara sanna. Kan liknas vid en tendens hos människor att inte vilja tro på dåliga nyheter, en förnekelse.

Kassandra är en av rollkaraktärerna i pjäsen *Gravitation*.

Fundera över dessa två alternativ nedan, vad innebär dem? Prata i helgrupp, mindre grupper eller par. (Se följdfrågor på nästa sida).

ALLTID SÄGA SANNINGEN MEN ALDRIG BLI TRODD

eller

ALDRIG SÄGA SANNINGEN MEN ALLTID BLI TRODD

Följdfrågor:

Vad är skillnaderna?

Vem/vilka blir oftast trodd i dagens samhälle?

Vem/vilka blir oftast inte trodd i dagens samhälle?

Varför tror vi ibland inte på sanningen?

Hur känns det att bli trodd/inte trodd?

Vad är egentligen sanning?

LÄSA MANUS

Utdrag ur manuset GRAVITATION.

Ur Lgr. 22

”Svenska

Läsa och skriva

Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten.”

”Tala, lyssna och samtala

Olika former av samtal. Att delta aktivt, uttrycka känslor, tankar och kunskaper, lyssna, ställa frågor och föra resonemang, samt formulera och bemöta argument.”

- Dela in klassen i mindre grupper 5–6 personer i varje grupp.
- Dela ut rollerna (de läser replikerna som följer det namn/roll de tilldelas, ej det som står i kursiv text):

1. KASSANDRA

2+3 KÖREN (två personer KÖR 1 & 2 ibland när det endast står KÖREN läser de sin text gemensamt/samtidigt)

4. ABSY

5. AMADEUS

6. **Scenanvisningar** - 6:an läser alltså allt som står i kursiv text. Om gruppen består av 5 personer läser **Kören** även scenanvisningarna.

- Ställ inga krav på eleverna att agera när de läser, låt de endast läsa replikerna utan någon specifik känsla eller inlevelse.
- **OBS! Innan läsningen:** kan ni gärna gå igenom kapitlet *Häng med på referenserna - Antik Grekisk Dramatik*.

Efter läsningen kan ni öppna upp för samtal om texten:

Exempelfrågor:

- Vilka är de olika personerna? Vad har de för relation till varandra? Hur vet vi det?
- Vilka platser befinner de sig på? Hur vet vi det?
- Vad gör dom? Hur vet vi det?

- Finns några vändpunkter i texten. Alltså där något nytt händer, det blir en vändning i berättelsen. (Kan finnas många vändpunkter, vissa större och vissa mindre.)
- Några skådespelarna kommer spela flera olika personer, vad tänker ni att skådespelaren behöver göra för att visa publiken att hen har bytt roll? Utöver att exempelvis byta kostym/kläder? Vilka andra möjligheter har en skådespelare för att visa på ett rollbyte?

Lek med läsningen:

- Byt roller
- Läs en gång till
- Ge eleverna en känsla de skall läsa replikerna med (ex. fnissig, arg, ledsen, kär osv)
Det kan vara olika känslor för olika karaktärer.
- Ge eleverna en genre som de har i åtanke när de läser (ex. action, skräck, komedi osv)

Undertext:

- **Undertext** = den underliggande betydelsen. Det som egentligen menas fast som inte sägs rakt ut. Ex:
Person 1 har bjudit Person 2 på middag. Person 2 tycker maten är jätteäcklig men vill inte göra Person 1 ledsen.
Person 1: Smakade maten bra?
Person 2: Ja, jättebra!
Vilken undertext har person 2? Har person 1 någon undertext?
- Be eleverna fundera på *om* det finns och *vad* det finns för undertexter i det som sägs i manuset.
- Testa att läsa igen med undertexten i åtanke.

SCEN 1 (*OBS! Vissa repliker kan ha strukits under rep-perioden*)

KASSANDRA

Så fruktansvärt vidrigt och ofattbart hemskt,

här stinker av blod och av adrenalin!

Det kommer från huset, det luktar förfärligt –

en stank ifrån offerlamm, oskyldigt kött!

KÖREN

Nu lugnar du ner dej, Cassandra, du yrar!

Här finns inget farligt, här finns ingenting!

KASSANDRA

Det rinner ur fönstren, tjockt blod längs fasaden.

Ett oskyldigt liv, kanske två, står på spel!

KÖREN

Det finns inget blod, inget rinner ur fönstren –

Nej, allting är stilla och allting är bra!

KASSANDRA

Har ni sett hans glödgade vansinnesblick?

Och grinet i ansiktet, allt är för sent.

I natt ska de dö båda två för hans hand,

som smutsas för alltid med mördarens lort

och vi måste skura bort hinkvis med blod

och ingrodda känslor och rester av liv!

KÖRMEDLEM 1

Det otäcka finns i ditt huvud Cassandra,
du hallucinerar, du ser inte sant.

KÖRMEDLEM 2

Tänk om hon har rätt då, om synerna stämmer?

KÖRMEDLEM 1

Hon drömmer, hon yrar, hon har en psykos.

KASSANDRA

Jag ser samma saker som ni, bara före.

Jag ser bara sanning, och sanning gör ont.

KÖRMEDLEM 1

Jaha, är det vårt fel om så skulle vara?

Vad kunde vi ändrat, vad kunde vi gjort?

KÖRMEDLEM 2

Vi kunde hållt vatten på den lilla gnista
som startade allt, som fick allt att ta fyr...

Än är inget över, än uthärdar hoppet.

Vi kanske kan ändra det öde hon ser?

KASSANDRA

Inatt ska de dö båda två för hans hand

Det kommer att ske, det är förutbestämt.

KÖRMEDLEM 1

Vi måste försöka, vi tar oss tillbaka

till början av allt, och sen framåt igen.

KASSANDRA

Från början? När är det? I morse, igår?

Som tiden betar sej är ingenting sant.

KÖRMEDLEM 2

Nej, längre tillbaka, en sensommarkväll

för månader sedan, då ingenting hänt.

KÖRMEDLEM 1

De möttes som vanligt, de vanliga två

men kände nog själva att nåt var på gång.

KÖREN

Om tiden och turen är med oss ikväll

så slipper vi städtjänst och räddar två liv.

Han: Amadeus och han där är Absy

Två vänner så nära, ja nästan som en.

Arenan är denna, den vanliga platsen

Men kvällen är ovanlig, stämningen spänd.

SCEN 2:

På en lekplats, kvällen innan AMADEUS och ABSY ska börja gymnasiet.

ABSY

Fattar du att det är imorgon det börjar? På riktigt?

AMADEUS

Vad?

ABSY

Vaddå vad? Livet såklart!

AMADEUS

Jag vill inte.

ABSY

Vaddå vill inte?

AMADEUS

Jag har ändrat mej, jag vill inte att livet ska börja. Vad händer om jag bara struntar i att dyka upp?

ABSY

Ingenting! Det händer INGENTING, Amadeus! Och det är väl det som är poängen.

Vill du att livet ska stå helt stilla?

AMADEUS

Ja. Jag vill bara att allt ska vara som vanligt, helt stilla och förutsägbart. Du och jag, en saccosäck, lite Zelda och varma mackor med jordnötssmör.

ABSY

Du är en sån liten fegis.

AMADEUS

Har jag påstått nåt annat? Jag har alltid varit stolt tönt, en liten livrädd kanin som håller mej i buren och mumsar maskrosblad medan livet pågår utanför.

ABSY

Kaniner brukar ju vilja göra nåt annat också...

AMADEUS

Lägg av.

ABSY

Det är väl egentligen *det* kaniner lever för?

AMADEUS

Bara lägg av, Absy.

ABSY

Och hur ska du kunna göra det kaniner lever för om du bara sitter i din lilla deppiga bur och aldrig träffar några andra kaniner?

AMADEUS

Det finns inga andra kaniner, det finns bara vargar och järvar och jag vet inte, andra skitläskiga rovdjur som äter kaniner till frukost.

ABSY

Men vet du vad Amadeus, då tycker jag att du ska skita i att gå dit. Stanna hemma, die a virgin.

AMADEUS

Tack så mycket, det tänker jag göra. (*tystnad*) Vem är det du tror att du ska ligga med då om man får fråga?

ABSY

Inte vet jag, jag kan tänka mej lite av varje, I'm a very open person! Some tall and handsome stranger with moustache, kanske?

AMADEUS

Du kommer överge mej.

ABSY

Det är klart jag inte kommer.

AMADEUS

Jo, du kommer kliva in på den där nya skolan, du kommer träffa nya, icke livrädda, socialt välanpassade vänner som klarar av rovdjursmiljön och så kommer du bli kär i nån snygg mustaschman och överge mej.

ABSY

Förlåt men vad tror du om mej?

AMADEUS

Hur ska jag klara mej utan dej?

ABSY

Such a de-rama qe-ueen. Jag är solid. Jag ska inte överge nån, jag ska inte flytta, jag ska inte ens börja på en annan skola, vi ska bara gå olika linjer. Vi kommer fortfarande ses varenda dag och vara neurotiska tillsammans och spela Zelda och äta varma mackor med jordnötssmör.

AMADEUS

Lova.

ABSY

Jag lovar. Jag älskar dej och kommer alltid älska dej. Moustache man or not.

AMADEUS

Och jag älskar dej. Vi ses imorgon.

ABSY

Vi ses imorgon, kaninen. AAAAAH!

Amadeus blir ensam kvar. Han känner hur skogen runt lekplatsen sluter sig runt honom. Han ryser. Plötsligt ser han hur en vildkanin hoppar förbi och in i skogen.

Han följer den med blicken. Inifrån skogen hörs krafs och knak, kanske till och med ett svagt ylande från en varg. Amadeus ser efter kaninen, men den är borta. Han går.

SKAPA SCENOGRAFI / MASKDESIGN / KOSTYMSKISSER

- **SCENOGRAFEN** ÄR DEN SOM BESTÄMMER HUR SCENEN SKALL SE UT.
- **MASKDESIGNER/MASKÖR** BESTÄMMER HUR SKÅDESPELARNAS SMINK OCH HÅR SKA SE UT NÄR DE ÄR I SINA ROLLER.
- **KOSTYMDESIGNERN/KOSTYMÖR** BESTÄMMER HUR KLÄDERNA SKA SE UT.

OM DU VAR SCENOGRAF, MASKÖR ELLER KOSTYMÖR TILL *GRAVITATION*, HUR SKULLE DET SE UT DÅ? (*Utifrån det lilla du fått veta om pjäsen hittills.*)

- Detta kan ni göra till en **BILDUPPGIFT**
- De kan arbeta enskilt, i par eller smågrupper
- Ni kan dela in dem i grupper utifrån om de vill arbeta med scenografin, mask eller kostym.
- Antingen ritar de upp på papper, eller gör ett kollage med utklippta inspirationsbilder från tidningar osv. Eller digitalt.
- Scenmodellen kan de bygga upp i en skokartong, då bygger de upp en miniatyrscen i skokartongen.
- Se till att de också tänker in publikplatserna, att de har en tanke på hur publiken skall sitta i rummet, samt var ljud- och ljus teknikerna skall sitta.

FLER ÖVERGRIPANDE TIPS PÅ FÖRBEREDELSE INFÖR OCH SAMTAL KRING EN SCENKONSTUPPLEVELESE

- Dokument specifikt för Dalateatern, om att förbereda en grupp för att komma till en teater och se en föreställning (kanske för första gången.) Här finns exempelvis en **TEATERORDLISTA**: <https://dalateatern.se/wp-content/uploads/2021/12/Prata-om-teater.pdf>
- Bra material framtaget av Riksteatern, som handlar om att möta scenkonst tillsammans med en ung publik: [Riksteatern-Att-oppna-nya-varldar.pdf](#)
- Föreläsning om Riksteaterns modell för samtal efter en scenkonstupplevelse: [En väv av tecken - samtal om scenkonst med barn och unga - YouTube](#)

ÖVNINGAR ATT GÖRA EFTER FÖRESTÄLLNINGEN

MINNAS TILLSAMMANS

- Visa på skärm eller skriv ut föreställningsbilderna. De kan hämtas från vår hemsida [Dalateatern | Dalateatern - En teater för alla | Mynewsdesk](#). Du kan med fördel spela lugn musik under tiden eleverna tittar på bilderna och skriver.
- Be eleverna var och en för sig skriva ner, på post-it-lappar, vad de upplevde och lade märke till under varje moment 1–3 (*se nedan*). Det kan vara enstaka ord eller hela meningar. Be dem numrera lapparna, utifrån momenten 1–3 här nedan, så det blir lätt att sortera sedan.

1. Innan föreställningen började. - Vad hände innan ni fick gå in och sätta er? Vilka tankar väckte det hos dig? Någon information du saknade?

2. I scenrummet, under föreställning. - Hur såg det ut? Vilken känsla, vilka tankar, frågor fick du av rummet, scenografin, rekvisitan, ljuset, ljuden, musiken, skådespelarnas kostymer, mask/smink? Något särskilt du minns? Varför? **Kolla teaterordlistan här om ni behöver kolla upp olika begrepp** <https://dalateatern.se/wp-content/uploads/2025/09/Prata-om-teater-20250904.pdf>

3. Efter föreställningen. – Mötet/aktiviteten med dramapedagogen, skådespelarna och teknikerna. Något särskilt du minns av det ni fick göra? Varför? Var det något annat du önskar att ni hade fått göra/pratat om också?

- **Samla in lapparna** som eleverna skrivit och sortera dem så de hamnar under rätt moment. Sätt sedan upp dem på större pappersark där momenten är skrivna som rubriker, eller på tavlan. Ta er tid till att läsa alla lappar och samtala utifrån dem. Det är upp till var och en att själv berätta så mycket eller så lite man vill om sina lappar.

FYRA HÖRN

Övning i att uttrycka sina tankar. Samt höra andras reflektioner och tolkningar av föreställningen. Få en bredare bild av den gemensamma upplevelsen.

Ur Lgr22:

”Tala, lyssna och samtala - Olika former av samtal. Att delta aktivt, uttrycka känslor, tankar och kunskaper, lyssna, ställa frågor och föra resonemang, samt formulera och bemöta argument”

- **Du läser upp** de oavslutade meningarna nedan.
- **Varje hörn** i rummet motsvarar ett avslut på meningen.
- **Eleverna ställer sig i det hörn** som bäst representerar vad de själva tänker. Det finns alltid ett öppet hörn och där ställer sig den som har ett eget förslag som inte är något av förslagen i hörn A, B eller C.

Innan ni börjar övningen informera om att de skall ta beslut utifrån vad de tänker just nu. Det är ok att ändra sig under övningens gång, imorgon eller nästa vecka. Alla tar beslut utifrån sig själva, det finns inga rätt eller fel svar. Alla har rätt till *sin* tolkning! Vi berikas av att höra varandras tankar även, och kanske framför allt, då vi tycker olika. Ingen kommenterar någon annans val, alla pratar utifrån sitt eget val. Påminn om detta då och då under övningens gång. Be också eleverna fundera, tyst för sig själva, huruvida de ställer sig i det hörn de själva vill gå till eller om de går till den plats dit någon kompis går. Ingen kommer få veta om det är så eller inte, men bara låt dem tänka tanken vid något/några tillfällen under övningen.

- **Då alla placerat sig i de olika hörnen**, be dem berätta för någon som står intill i samma hörn om varför de ställt sig i just det hörnet. Lyft sedan en del av samtalen i helgrupp. Om någon står ensam i ett hörn då ställer du dig tillsammans med den personen i det hörnet.
- **Då ni återberättat en del av samtalen i helgrupp**, fråga om någon vill byta hörn efter att ha hört de andras tankar.

Vill ni göra hela övningen enskilt eller i mindre samtalsgrupper? kopiera då upp 4-*hörnsövningen* och dela ut till alla elever eller grupperna. Kommentarer skrivs på baksidan.

NÄR JAG TÄNKER TILLBAKA PÅ FÖRESTÄLLNINGEN MINNS JAG FRAMFÖR ALLT:

- A) SKÅDESPELARNA – (Följdfrågor ex.): *Var det någon särskild skådespelare? Varför? Något särskilt som någon gjorde/sa?*
- B) LJUDET/LJUSET – (Följdfrågor ex.): *Vad gav ljudet/ljuset för känsla/stämning?*
- C) BERÄTTELSEN – (Följdfrågor ex.): *Vad med berättelsen gjorde den extra minnesvärd? Något som stack ut?*
- D) ÖPPET HÖRN – något annat än a, b, c

DET SVÅRASTE FÖR EN SKÅDESPELARE TROR JAG ÄR:

- A) ATT KOMMA IHÅG REPLIKERNA (*DET DE SKA SÄGA*) OCH VAR DE SKA GÅ IN OCH UT (*SCENERIER*)
- B) ATT HÅLLA SIG FÖR SKRATT
- C) ATT VÅGA STÅ INFÖR EN PUBLIK
- D) ÖPPET HÖRN - något annat än a, b, c

JAG TYCKER ATT FÖRESTÄLLNINGEN *GRAVITATION* HANDLADE OM...:

- Nu finns inga hörn, samtalet är fritt.
- Låt eleverna prata med varandra i mindre grupper eller två och två. Lyft sedan samtalen i helgrupp.
- Alternativt får de tänka enskilt och skriva ner på en lapp anonymt. Sen kan du läsa upp lapparna i helgrupp.

VÄLJ EN SCEN

Ur Lgr22: "Skolans uppdrag: Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet."

GESTALTANDE ÖVNING

- Dela in deltagarna i mindre grupper (ca. 4 pers/grupp)
- Grupperna skall sedan bilda en statybild av en scen de minns ur föreställningen. (*En scen är en del av föreställningen, en händelse, situation i föreställningen*). Statybilden skapas med hjälp av deltagarnas kroppar, de formar en gemensam stillastående bild, där alla i gruppen är en del av bilden på något sätt. Alla måste inte gestalta människor, de kan också gestalta föremål/en känsla/ ett ljud / ljus.
- Grupperna visar sina statybilder för varandra, de andra får säga vilken scen de tror att gruppen visar.
- Sedan samtalar ni utifrån gruppens valda scen, med stöd av frågorna nedan:
 - Vilka var med? Vad gjorde de?
 - Vilka känslor förmedlade scenen? Hur förmedlades dem? Med hjälp av vad? *Ljus, ljud, skådespeleri?*
 - Väckte scenen några särskilda känslor/tankar/frågor hos dig?

OBS! Viktigt att informera om att övningen inte handlar om *förståelse*, de ska inte exakt återge hur scenen såg ut/var eller vad den handlade om, de lyfter sin tolkning/känsla/minnesbild av scenen. Det finns inga rätt eller fel!

Gör det till en enskild uppgift: Be eleverna enskilt välja en scen och skriva ner svaren på frågorna ovan. Ni kan antingen dela allas scener anonymt och samtala om dem i helgrupp eller så lämnar de endast in sina texter till dig (*läraren*). **OBS!** Låt det vara fritt från rättning av stavning osv. Det är endast till för deras egen reflektion.

Bilduppgift: Ni kan även göra det till en bilduppgift. Be eleverna rita en scen ur föreställningen som de minns extra mycket av någon anledning. Be dem att försöka fånga ljuset som fanns i rummet under den scenen.

VÄRDERINGSÖVNING

Övning i att ta ställning och argumentera för sin åsikt. Även att lyssna och ta till sig av andras tankar och argument.

Ur Lgr22:

”Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana.”

”Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- Kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden.”

PÅ LINJEN

- På golvet finns en osynlig linje, längst bort i ena änden finns 0% i andra änden finns 100%.
- Du läser upp ett påstående och eleverna ställer sig på linjen utifrån hur mycket de håller med om påståendet. **OBS! Vissa påståenden kan komma upp i föreställningen efterarbete, det är i så fall avsiktligt.**

0%=Håller inte alls med

100%=Håller med helt och hållet

Det går såklart att ställa sig var som helst på linjen 70%, 50%, 26%, 13% osv.

Innan ni börjar övningen informera alla om att ta beslut utifrån vad de tänker just här och nu. Det är helt ok att ändra sig under övningens gång, imorgon eller nästa vecka. Alla tar beslut utifrån vad de själva tycker/känner just nu, det finns inga rätta eller felaktiga svar. Alla tolkar de påståenden som läses upp på sitt sätt. Vi berikas av att höra varandras tankar även, och kanske framför allt, då vi tycker olika. Ingen kommenterar någon annans val, alla pratar utifrån sin egen position på linjen. Påminn om detta då och då under övningens gång.

Påståenden (använd gärna följdfrågorna eller hitta andra/egna följdfrågor att ställa):

SANNINGEN GÖR ONT

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte?
- När gör den ont?
- När gör den inte ont?
- På vilket sätt gör den ont?
- Vem var Cassandra? Vad ville Cassandra?

SVEKET FRÅN EN VÄN ÄR VÄRRE ÄN SVEKET FRÅN EN KÄRLEKSPARTNER

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte?
- Vilka svek känns mest?
- Fanns några svek i föreställningen? Vilka?

ALLA KÄNNER NÅGON SLAGS RÄDLSA INFÖR ATT BÖRJA GYMNASIET

- Varför/Varför inte?
- Vilka rädslor kan man känna?
- Vilka rädslor kände Amadeus? Kände de andra några rädslor? *Eris, Ossa, Absy, Hector, Sonja?*

OM BÅDA ÄR KÄRA SPELAR ÅLDERN INGEN ROLL

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte?
- Vilken är gränsen isåfall?
- Är det olika beroende på kön, ålder på personerna, vilka dom är ex. lärare/elev osv?
- Hur tänker du kring Amadeus och Sonjas relation? På vilket sätt kan den vara problematisk? / Inte problematisk?
- Vad säger lagen?

Faktaruta:

I Sverige är det lagligt att ha sexuellt umgänge från och med 15 års ålder. Ett barn under 15 år anses inte kunna samtycka till sexuella handlingar, vilket innebär att en person som genomför sexuellt umgänge med någon under 15 år gör sig skyldig till brott enligt [6 kap. brottsbalken](#).

Det är inte olagligt för en lärare att inleda en romantisk relation med en elev som över 15 år gammal.

Däremot finns det risker förenade med en sådan relation om den även är sexuell.

Det brott som kan aktualiseras är "sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning" i enlighet med [brottsbalken 6 kap 1 § första stycket p 3](#). Enligt bestämmelsen kan en person aldrig anses delta i en sexuell aktivitet frivilligt om denne utnyttjas, till följd av en beroendeställning, av gärningspersonen.

För brottet krävs att läraren, i detta fall, ska ha använt sin auktoritet i syfte att få eleven att utföra sexuella handlingar samtidigt som ett maktförhållande har förelegat. Exempelvis att läraren ska sätta betyg på eleven och att denne därmed utnyttjar situationen och således förmår eleven att inleda ett sexuellt umgänge med denne. Hämtat från Lawline [Olagligt med romantisk relation mellan lärare och elev?](#)

VUXNA HAR STÖRRE ANSVAR FÖR SINA HANDLINGAR ÄN VAD UNGDOMAR HAR

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte?
- Vilka handlingar är mer ok för en ungdom att göra än för en vuxen? Varför?
- Gjorde Amadeus något som inte var ok? Vad? Varför?
- Gjorde Sonja något som inte var ok? Vad? Varför?
- Hur hanterade de sina olika handlingar? Tog de ansvar för det de gjorde?

HÄMNDEN ÄR LJUV

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte?
- När är det ok med hämnd? Vilka konsekvenser kan följa?
- Vilka är fördelarna/nackdelarna med hämnd?
- Får vi se hämnd i föreställningen? När? Vem hämnas?
- Är den hämnd vi får se i föreställning rättfärdigad? Varför? Varför inte?

VISSA HANDLINGAR KAN VI INTE RÅ FÖR ATT VI GÖR

Följdfrågor:

- Varför? / Varför inte?
- Vilka handlingar?
- Kan vi bestämma vem vi blir kär i?
- Vad innebär Sonjas teori om Gravitation? Om Sonjas teori om Gravitation är sann, kan då Sonja eller Amadeus stå till svars för sina handlingar?

Efter varje påstående:

- Be eleverna, en efter en, berätta vilken % de står på.
- Be dem sedan prata två och två, med någon som står i närheten, efter varje påstående. Erbjud paren att återberätta något kort från deras samtal i helgrupp.
- Fråga sedan om någon vill byta plats efter att ha hört de andra berätta om sina tankar.

Gör det till en enskild uppgift: Dela ut arbetsbladet *PÅ LINJEN*, som du hittar längst bak i häftet. Be eleverna sätta kryss på linjen utifrån hur mycket de håller med om påståendet, de kan också utveckla sina tankar på raden under. Samla in, sammanställ och prata om resultatet vid ett annat tillfälle. Alla få vara anonyma i sina svar.

GRAVITATIONSTÄRNINGEN

I efterarbetet på teatern fick ni tränas i att bli ”sanningssägare”. Ni hjälpte karaktärerna att få fram vad de egentligen tänkte och kände.

Med er fick ni en påse med ofärdiga tärningar som ni gemensamt kan klippa ut och vika ihop under tiden ni ses för att reflektera kring föreställningen. Om du ställs inför svåra beslut – känslor som rusar, tankar som snurrar – kasta tärningen och se om den puttar dig i Gravitationens riktning eller leder dig bort från den.

På tärningens sex sidor står olika råd/uppmaningar/förslag;

1. Säg sanningen!
2. Sov på saken.
3. Följ magkänslan.
4. Prata med någon om hur du känner.
5. Stå på dig!
6. Lyssna först, prata sen.

ARBETSBLAD

PÅ LINJEN

Sätt kryss på linjen utifrån hur mycket eller hur lite du håller med. **0%** = Håller inte alls med

100% = Håller med helt och hållet

SANNINGEN GÖR ONT

0% -----50%-----100%

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte?

- När gör den ont? / När gör den inte ont?

- På vilket sätt gör den ont?

- Vem var Cassandra? Vad ville Cassandra?

SVEKET FRÅN EN VÄN ÄR VÄRRE ÄN SVEKET FRÅN EN KÄRLEKSPARTNER

0% -----50%-----100%

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte?

- Vilka svek känns mest?

- Fanns några svek i föreställningen? Vilka?

ALLA KÄNNER NÅGON SLAGS RÄDLSA INFÖR ATT BÖRJA GYMNASIET

0% -----50%-----100%

Följdfrågor:

- Varför/Varför inte?

- Vilka rädslor kan man känna?

-
-
-
- Vilka rädslor kände Amadeus? Kände de andra några rädslor? *Eris, Ossa, Absy, Hector, Sonja, Klaus?*

OM BÅDA ÄR KÄRA SPELAR ÅLDERN INGEN ROLL

0% -----50%-----100%

Följdfrågor:

- Varför? Varför inte? Vilken är gränsen isåfall?
-
-
-

- Är det olika beroende på kön, ålder på personerna, vilka dom är ex. lärare/elev osv?
-
-
-

- Hur tänker du kring Amadeus och Sonjas relation? På vilket sätt kan den vara problematisk/ inte problematisk?
-
-
-
-

- Vad säger lagen?

Faktaruta:

I Sverige är det lagligt att ha sexuellt umgänge från och med 15 års ålder. Ett barn under 15 år anses inte kunna samtycka till sexuella handlingar, vilket innebär att en person som genomför sexuellt umgänge med någon under 15 år gör sig skyldig till brott enligt [6 kap. brottsbalken](#).

Det är inte olagligt för en lärare att inleda en romantisk relation med en elev som över 15 år gammal. Däremot finns det risker förenade med en sådan relation om den även är sexuell.

Det brott som kan aktualiseras är "sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning" i enlighet med [brottsbalken 6 kap 1 § första stycket p 3](#). Enligt bestämmelsen kan en person aldrig anses delta i en sexuell aktivitet frivilligt om denne utnyttjas, till följd av en beroendeställning, av gärningspersonen. För brottet krävs att läraren, i detta fall, ska ha använt sin auktoritet i syfte att få eleven att utföra sexuella handlingar samtidigt som ett maktförhållande har förelegat. Exempelvis att läraren ska sätta betyg på eleven och att denne därmed utnyttjar situationen och således förmår eleven att inleda ett sexuellt umgänge med denne.

VUXNA HAR STÖRRE ANSVAR FÖR SINA HANDLINGAR ÄN VAD UNGDOMAR HAR

0% -----50%-----100%

Följdfrågor:

- Varför/Varför inte?

- Vilka handlingar är mer ok för en ungdom att göra än för en vuxen? Varför?

- Gjorde Amadeus något som inte var ok? Vad? Varför?

- Gjorde Sonja något som inte var ok? Vad? Varför?

- Hur hanterade dom sina olika handlingar? Tog de ansvar för det de gjorde?

HÄMNDEN ÄR LJUV

0% -----50%-----100%

Följdfrågor:

-Varför? / Varför inte?

- När är det ok med hämnd? Vilka konsekvenser kan följa?

- Vilka är fördelarna/nackdelarna med hämnd?

-Får vi se hämnd i föreställningen? När? Vem hämnas?

- Är den hämnd vi får se i föreställning rättfärdigad? Varför? Varför inte?

VISSA HANDLINGAR KAN VI INTE RÅ FÖR ATT VI GÖR

0% -----50%-----100%

Följdfrågor:

- Varför? /Varför inte?

- Vilka handlingar isåfall?

- Kan vi bestämma vem vi blir kär i?

- Vad innebär Sonjas teori om Gravitation? Om Sonjas teori om Gravitation är sann, kan då Sonja och Amadeus stå till svars för sina handlingar?
